

Algemeen	
Onderwerp	Startnotitie RES Noord-Holland Zuid
Verspreiden	Nee
Contactpersoon	Simon Miske
Eenheid	Sturing
E-mail	s.miske@regioqv.nl
Kenmerk	19.0011556
Datum	12 juni 2019

Voorstel

1. Instemmen met de startnotitie Regionale Energiestrategie Noord Holland Zuid, met als belangrijkste punten:
 - a. *Aanleiding:* De verplichting tot het opstellen van een RES komt voort uit het concept landelijk klimaatakkoord.
 - b. *Doel:* Het startdocument voor de RES heeft als doel om bestuurlijk commitment te krijgen op het proces, inhoud, planning, organisatie en doel.
 - c. *Resultaat:* Met een RES wordt een (ruimtelijke) ambitie vastgelegd van de hoeveelheid op te wekken duurzame energie inclusief de daarbij horende infrastructuur voor warmte en elektriciteit. Deze ambitie is tevens input voor de Transitievisie Warmte en de nieuwe Omgevingsvisie.
 - d. *Proces:* Regio Gooi en Vechtstreek volgt de regionale fasering en planning van de RES NHZ, met als resultaat in Q1 2020 een concept RES gereed te hebben en in Q1 2021 een RES.
2. De uitgangspunten m.b.t. systeemefficiëntie, ruimtegebruik, kwantiteit en draagvlak mee te geven voor de deel-RES Gooi en Vechtstreek.

Kernboodschap

In de Regionale Energiestrategie (RES) worden nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in praktijk gebracht. De regio Noord Holland Zuid (NHZ) is één van deze 30 RES-regio's van Nederland. Gooi en Vechtstreek vormt een deelregio binnen RES NHZ. Om het RES proces formeel te starten ligt de startnotitie RES NHZ voor aan de raad ter vaststelling.

Aanleiding

Naar verwachting wordt halverwege 2019 het nationaal Klimaatakkoord gesloten; de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). In het akkoord worden afspraken gemaakt over de invulling van de doelstelling om een reductie van de CO₂ uitstoot te bereiken van 49% in 2030 en als einddoel 95% CO₂ reductie in 2050, ten opzichte van 1990. Als onderdeel van het Klimaatakkoord (specifiek voor de klimaatafzets elektriciteit en gebouwde omgeving) hebben de decentrale overheden - gemeenten, provincies en waterschappen - afgesproken om een Regionale Energie Strategie (RES) op te stellen die bijdraagt aan deze doelstelling; een regionale aanpak leidt tot de beste kansen, oplossingen en inzichten, op basis van de mogelijkheden in de omgeving. Dit gebeurt op het schaalniveau van de regio Noord-Holland Zuid.

Doel

Het doel van de RES is bij te dragen aan de opwekking van duurzame elektriciteit (35 TWh aan wind- en zonne-energie op land), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (van fossiele naar duurzame bronnen) en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur.

Concreet komt de regio met een voorstel voor:

1. Het opwekken van duurzame elektriciteit op land. Als bijdrage aan de landelijke doelstelling om 35 TWh duurzame energieopwekking op land te realiseren in 2030. Er komen afspraken in te staan over de hoeveelheid opwek van elektriciteit door wind en zon op land, de elektriciteits-infrastructuur en de ruimtelijke inpassing;
2. De regionale verdeling van warmte (Regionale Structuur Warmte) met daarin opgenomen wat het warmteaanbod is (industrie, geothermie etc.), de warmtevraag, de infrastructuur en de ambitie.

De RES is een uniek samenwerkingsverband tussen alle regionale partijen om daarmee te komen tot gezamenlijk gedragen keuzes voor gebieden, voor projecten en voor de implementatie en uitvoering van die projecten. Het gaat om gezamenlijk gedragen keuzes van de gemeenten, de provincie, waterschappen, de netbeheerders, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven /bewoners. De RES wordt uiteindelijk opgenomen (geborgd) in de ruimtelijke plannen van de deelnemers. Elke twee jaar worden de gemaakte keuzes in de RES opnieuw afgewogen.

Samenwerking energietransitie Gooi en Vechtstreek

In Gooi en Vechtstreek werken overheden, energiecoöperaties, waterschap, water- en elektriciteitsnetbeheerders, huurdersverenigingen en woningcorporaties sinds november 2017 samen aan de regionale energietransitie. Onder het motto '[Samen op pad](#)' bespreken zij de voortgang in het Bestuurlijk Overleg Energie Gooi en Vechtstreek (BOEG). Bij het opstellen van de nieuwe Regionale Samenwerkingsagenda 2019-2022 hebben alle gemeenteraden de energietransitie als speerpunt ingebracht. De gemeenten willen aansluiten bij de landelijke CO2 reductiedoelstelling en zien de regio Gooi en Vechtstreek als gewenst schaalniveau om de ambities te realiseren. Deze samenwerking richt zich op:

1. het versnellen van het verduurzamen van de gebouwde omgeving
2. transitie naar een aardgasvrije regio met hernieuwbare energie

Leidende principes voor afwegingskader deel –RES Gooi en Vechtstreek

In de startnotitie zijn vier leidende principes opgenomen (p. 12 en 13). Hieraan wordt vanuit Gooi en Vechtstreek het volgende toegevoegd voor onze deel-RES:

1. Systeemefficiëntie. De besparingsopgave maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de regionale energiestrategie Gooi en Vechtstreek
2. Optimaal ruimtegebruik. De regionale optimale energiemix voor opwekking van hernieuwbare energie in de ondergrond, op de bovengrond en in de bebouwde omgeving past bij de regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen.
3. Optimale kwantiteit. De kansen voor geothermie en aquathermie als energiebron worden volwaardig meegenomen in de RES.
4. Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. De raadsleden dienen in het proces goed hun rol te kunnen innemen. De samenwerking met partners in de energietransitie van "Samen op Pad" is uitgangspunt bij het maatschappelijk draagvlak.

Argumenten

1A. *De gemeenteraad geeft zo democratische legitimiteit aan de startnotitie RES NHZ*

De RES is een regionale opgave waarbij gemeenten, de Provincie en Waterschappen in de regio Noord-Holland Zuid deze samen vormgeven. Samen hebben zij deze Startnotitie RES opgesteld. Democratische legitimering verloopt via de raden, staten en waterschapsbesturen. Het document geeft bestuurlijk commitment voor het meewerken aan de nationale opgave van 49%

CO2 reductie in 2030. Binnen 6 maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord moet per energieregio een concept RES aan het Rijk worden aangeboden. Regio Gooi en Vechtstreek is onderdeel van de energieregio Noord-Holland Zuid (NHZ). De regio NHZ bestaat verder uit de deelregio's IJmond Zuid-Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, Amstelland, Haarlemmermeer en Amsterdam.

Elke gemeente heeft invloed en inbreng op de uiteindelijke RES; de gemeente bepaalt zelf welke mogelijke maatregelen binnen de gemeentegrens (kunnen) worden genomen. Proces: De formele planning van de RES is gekoppeld aan het proces van het landelijk klimaatakkoord. De stuurgroep RES NHZ, met wethouder Jan Kastje als vertegenwoordiger van de regio Gooi en Vechtstreek, heeft afgesproken om vooruitlopend op de formele ondertekening van het Klimaatakkoord met de uitwerking van de concept RES te starten. Binnen 18 maanden na vaststelling van het Klimaatakkoord moet een definitieve RES 1.0 worden voorgelegd.

1B. *De RES is nodig als bouwsteen om te incorporeren in het omgevingsbeleid van de gemeenten en uiteindelijk in een Omgevingsplan.*

In regionaal verband wordt samengewerkt op het onderwerp omgevingsvisie. Momenteel wordt gewerkt aan een analysefase. Na de analysefase wordt bepaald of en in welke vorm de samenwerking een vervolg krijgt. Voor het thema energietransitie is de impact van energiewinning op landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten onderzocht. Dit onderzoek is ook een bouwsteen voor de RES.

- 2 A. *De regiogemeenten in Gooi en Vechtstreek vormen een deelregio binnen RES NHZ*
Logischerwijze stemmen zij gedeelde afwegingskaders met elkaar af. Deze vormen een nadere, regionale invulling van de kaders die landelijk en voor de startnotitie RES Noord-Holland Zuid zijn opgesteld.
- 2 B. *Vanuit het oogpunt systeemefficiëntie is energiebesparing in onze regio onmisbaar.*
Ten eerste omdat in onze regio nog bovengemiddeld veel te winnen is, gezien het relatief hoge aandeel gebouwen met een laag energielabel. Ten tweede omdat vermindering van de energievraag een efficiënte (haalbare) en kosteneffectieve (betaalbare) manier is om CO2 te reduceren. Ten derde maakt het de investeringsopgave in het energienet in de toekomst minder groot, omdat er minder energie nodig is.
- 2C *Optimaal ruimtegebruik betekent in onze regio bij uitstek aansluiten bij de kwaliteiten van het gebied.*
De regionale optimale energiemix voor opwekking van hernieuwbare energie in de ondergrond, op de bovengrond en in de bebouwde omgeving past bij de regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen. Bij de opzet van de RES wordt de opbrengst ten opzichte van de impact van energiewinning op het gebied in beeld gebracht. Om recht te doen aan de unieke landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten van Gooi en Vechtstreek wordt het Landschapsbeeld Gooi en Vechtstreek en het Onderzoek energietransitie en cultuurhistorie Gooi en Vechtstreek gebruikt als inbreng voor de kernkwaliteiten.
- 2 D *Optimale kwantiteit van de CO2 reductie betekent dat de kansen voor geo- en aquathermie en volwaardig worden meegenomen in de RES.*
Dit zijn in onze regio relevante kansen om op een duurzame wijze in warmte te gaan voorzien. Deze kansen zijn zorgvuldig samen met de regionale partners aan de energietransitie in het kader van "Samen op Pad" in beeld gebracht, op basis van gezamenlijk opgestelde energiekansenkaarten en analyses hiervan.
- 2E. *Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.*
- De inrichting van het bestuurlijke proces dient om de raadsleden optimaal in staat te stellen hun rol te nemen. Dit is ook reden om deze startnotitie voor te leggen aan de gemeenteraden. Daarnaast wordt ook de concept RES ter besluitvorming aan u voorgelegd, ook al is dat vanuit de landelijke RES-handleiding geen verplichting omdat informeren zou volstaan. Juist de raadsleden zijn in staat om de RES te voorzien van democratische legitimiteit, hier kaders voor te stellen en de uitvoering te controleren.
 - Maatschappelijk is het uitgangspunt de in 2017 gestarte samenwerking tussen gemeenten en partners in de regio Gooi en Vechtstreek aan de energietransitie "Samen op Pad". Partners zijn de energiecoöperaties, energie- en waternetbeheerders, woningcorporaties en huurdersverenigingen.

Kanttekeningen

Hoe groot de opgave voor de RES NHZ is, is niet duidelijk. Partijen hebben afgesproken bij de start van de RES nog geen verdeling van deze opgave te maken. De regio's kunnen zo dus zelf hun eigen ambitieniveau bepalen. Indien blijkt dat bij oplevering van de concept RES-en vanuit de 30 energieregio's er te weinig plannen zijn om de 35 TWh te realiseren zal er alsnog een verdeelsystematiek in werking treden. Deze systematiek wordt in de loop van 2019 uitgewerkt op nationaal niveau.

Financiën

Het Rijk voor stelt voor 2019, 2020 en 2021 per jaar 22,5 miljoen euro ter beschikking voor ondersteuning van het Nationale Programma RES. Daarvan is 12 miljoen euro per jaar beschikbaar voor ondersteuning van het RES-proces in de dertig regio's. Voor RES-regio Noord-Holland Zuid is dat €2,55 mln. Deze middelen komen beschikbaar na ondertekening van het Klimaatakkoord.

Vooruitlopend hierop is in 2019 reeds gestart met de voorbereidingen voor RES NHZ (en RES NHN), waar de nu voorliggende Startnotitie RES NHZ het resultaat is. De provincie Noord-Holland financiert dit voor om zo geen tijd te verliezen om te werken aan de energietransitie, in afwachting van toekenning van middelen vanuit het Klimaatakkoord.

Uitvoering

Het proces om de RES tot stand te brengen begint met een startnotitie die in de gemeenteraden, Provinciale Staten en algemeen besturen van de Waterschappen wordt gebracht. De startnotitie beschrijft de voorgestane procesaanpak en de kaders en randvoorwaarden binnen het proces. Besluitvorming van de raden binnen de regio vindt plaats in september / begin oktober. Uitkomsten van de lokale besluitvorming wordt gedeeld in het regionale portefeuillehoudersoverleg van 31 oktober. Na de vaststelling van de startnotitie wordt een participatieproces gestart. Lokaal (gemeente) en per (deel)regio worden thematische en ruimtelijke ateliers georganiseerd, om informatie en input op te halen voor de RES en de samenleving te betrekken bij de opgave van de RES. De gemeenten worden hierbij ondersteund door het programmteam van RES Noord Holland Zuid.

De werkzaamheden voor 2019 zijn met name het vinden van zoekgebieden voor de opwek van hernieuwbare energie, om vanuit de regio bij te dragen aan de landelijke opgave voor 35 TWh aan duurzame energie in 2030. Bestaande opstellingen voor wind en zon (vanaf circa 70 panelen) tellen mee in de 35 TWh aan duurzame energie dat in 2030 moet worden opgewekt.

Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. Ten minste elke twee jaar wordt de RES gemonitord, geactualiseerd en vastgesteld (RES 2.0 en verder). Behaalde resultaten, ontwikkelingen rond warmtebronnen en locatiekeuzes voor hernieuwbare opwek worden doorgevoerd in de geactualiseerde RES. Hier zal ook besluitvorming over plaatsvinden door de gemeenteraden, Provinciale Staten PNH en het algemeen bestuur van de waterschappen. Na de vaststelling van de RES 1.0 wordt de ruimtelijke opgave verankerd in het omgevingsbeleid, dit betreft de uitvoering van de RES en geeft momenten voor besluitvorming.

Bijlage(n)

1. Informatieblad RES NHZ
2. Startnotitie Regionale energie strategie NHZ